

Stiftsrådets forslag til sogne- og pastoratsændringer i Københavns stift:

Indledning:

Spørgsmålet om den fremtidige sogne- og provstistruktur i Københavns stift har været temaet for adskillige drøftelser i blandt andet Landemodet, koordineringsudvalget og ved stiftssamråd inden for de seneste 10 år. Som det er fremgået af blandt andet Stiftstidende og udsendte referater, er det omfattende spørgsmål om den kirkelige struktur ligeledes taget op i Stiftsrådet.

Efter en række økonomisk gode år i folkekirken står det nu klart, at kirkeøkonomien vil blive betydeligt strammere i de kommende år. Ikke mindst i København og på Frederiksberg er der i dag langt færre medlemmer end for blot 10 år siden, og medlemstallet er stadig vigende. En forhøjelse af kirkeskatten giver risiko for, at mange melder sig ud af folkekirken, hvilket for alvor vil sætte den kirkelige økonomi under pres. På Bornholm er kirkeøkonomien stram på grund af vigende beskæftigelse og deraf svagere indkomstgrundlag, og der er relativt mange kirker og præstegårde, der kræver vedligeholdelse. Samtidig er menighedsrådene med de gennemførte ændringer i lov om folkekirkens økonomi pålagt nye økonomiske forpligtelser, blandt andet udgifter til pensionsordninger.

De økonomiske fremtidsudsigter tilsiger derfor klart en tilpasning af kirkestrukturen i form af pastoratsændringer og sognesammenlægninger, ligesom det må overvejes at tage enkelte kirker ud af almindelig sognekirkelig brug. En sådan tilpasning behøver dog ikke på nogen måde at svække folkekirkens arbejde. Tværtimod kan der ved sådanne ændringer og sammenlægninger frigøres økonomiske og personalemæssige ressourcer, der i stedet kan bruges til nye initiativer og aktiviteter i sognene.

På baggrund af orientering fra provsterne i de enkelte provstier, oplæg udarbejdet af provstirepræsentanterne i stiftsrådet, provsti- og kredsmøder mellem stiftsrådets formand, biskoppen og menighedsrådene samt præsterne i stiftet, modtagne indlæg fra en række menighedsråd og præster samt indsamlet materiale i øvrigt har Stiftsrådet på flere møder samt et seminar i april 2007 nu gennemarbejdet et samlet forslag til sogne- og pastoratsændringer i stiftet med henblik på, at de mest preserende strukturtilpasninger kan være på plads inden næste valg til menighedsråd i 2008.

Det udarbejdede forslag fremlægges hermed af biskoppen i høring for stiftets menighedsråd og provstiudvalg. Som bilag til forslaget vedlægges en samlet kirkestatistik for hele stiftet for 2006 baseret på de indsendte oplysninger fra de enkelte sogne.

Tidsplan for høringen og det efterfølgende arbejde:

Forslaget fremlægges i høring for menighedsråd og provstiudvalg i perioden **ultimo juni – 15. oktober 2007**. På baggrund af de indkomne høringssvar vil stiftsrådet snarest muligt færdiggøre sin endelige indstilling til biskoppen, som efterfølgende udarbejder det endelige forslag, der herefter forventes fremlagt senest 1. marts 2008. Det endelige forslag vil indeholde 1) biskoppens indstilling til Kirkeministeriet vedrørende sogneændringer og/eller sognesammenlægninger, og 2) biskoppens afgørelse vedrørende gennemførelse af pastoratsændringer.

Generelle bemærkninger til forslaget:

Indledningsvis bemærkes det, at udgangspunktet for stiftsrådets overvejelser for de foreslåede ændringer er, at sognesammenlægninger som udgangspunkt er at foretrække frem for pastoratssammenlægninger. Efter stiftsrådets opfattelse skaber sognesammenlægninger en mere enkel og klar beslutningsstruktur. Sognesammenlægninger giver dernæst mulighed for, at man lokalt kan beslutte en ændret brug af kirkebygningerne i sognet, f.eks. at der kun afholdes højmesse i en af kirkerne. Sognesammenlægninger giver tillige mulighed for, at der kan træffes beslutning om at tage en kirkebygning ud af almindelig sognekirkelig brug. Hermed menes, at kirken tages ud af almindelig brug, således at der *som udgangspunkt* ikke afholdes højmesse, regelmæssige gudstjenester i øvrigt eller kirkelige handlinger i kirken. Det overlades til det lokale menighedsråd herefter at overveje den fremtidige brug af kirkebygningen evt. som en særlig funktionskirke eller som lejlighedskirke eventuelt kombineret med anden brug. Det kan også overvejes at tage kirken helt ud af folkekirkelig brug.

Stiftsrådet skal som en generel anbefaling til alle menighedsråd og provstiudvalg dernæst opfordre til, at der i det enkelte provsti arbejdes hen imod en samling af de nuværende kordegnefunktioner (kordegnekontorer) i færre enheder, idet der herved vil kunne opnås besparelser samt en bedre udnyttelse af ressourcerne.

Herefter følger stiftsrådets konkrete forslag:

Vesterbro Provsti:

Der foreslås følgende sognesammenlægninger:

1. Elias sogn og Apostel sogn (1 sogn med 2 kirker).
2. Maria sogn og Gethsemane sogn (1 sogn med 1 kirke).
3. Absalon sogn og Sct. Mattæus sogn (1 sogn med 1 kirke).
4. Kristkirkens- og Enghave sogn (1 sogn med 2 kirker).

Stiftsrådet skal samtidig anbefale en justering af sognegrænserne mellem Enghave og Johannes Døbers sogne, således at Vestre Kirkegård og 2 kollegier overføres fra Johannes Døbers sogn til Enghave sogn, da dette vil give en bedre geografisk sammenhæng.

Bemærkninger:

Forslaget udelukker ikke, at de fire nye sogne kan indgå i et større pastorat, som foreslået af provstiet.

For så vidt angår Sydhavn sogn foreslås ingen ændringer.

Der lægges som anført i indledningen op til sognesammenlægninger, da dette efter rådets opfattelse giver større fleksibilitet og flest mulige frie ressourcer. Ved sognesammenlægning åbnes samtidig mulighed for større bredde i menighedsrådene, diverse udvalg mv.

Udover at forslaget ligger tæt på provstiets eget tidligere forslag, begrundes forslaget med, at det skaber god balance med hensyn til ensartet størrelse af sogne og kirkelivet i øvrigt.

Efter stiftsrådets opfattelse medfører det fremlagte forslag samtidig, at 3 af provstiets nuværende kirker vil kunne tages ud af almindelig sognekirkelig brug, og stiftsrådet skal i den forbindelse forslå, at disse tre kirker er Absalons, Gethsemane og Bavnehøj kirker. Som ligeledes anført i indledningen vil det være op til menighedsrådene at fastlægge den fremtidige ændrede brug af disse kirker.

Frederiksberg Provsti:

Der foreslås sognesammenlægning af:

1. Sankt Lukas sogn og Sankt Thomas sogn (1 sogn med 2 kirker).

Herudover lægges der ikke op til ændringer i sogne- eller pastoratsstrukturen i Frederiksberg provsti.

Bemærkninger:

Efter stiftsrådets opfattelse ligger de to nævnte sogne i dag størrelsesmæssigt på grænsen af det bæredygtige. Ved en sognesammenlægning vil der efter stiftsrådets opfattelse samtidig være basis for at opnormere den nuværende studenterpræstestilling, der er knyttet til Sankt Lukas kirke, til kvote 100, da der vil være flere uddannelsesinstitutioner beliggende i det nye sogn.

Stiftsrådet skal endvidere klart anbefale, at der i provstiet arbejdes hen imod en samling af de nuværende kordegnfunktioner (kordegnkontorer) i færre enheder.

Valby-Vanløse Provsti:

Der foreslås sognesammenlægning af:

1. Johannes Døbers sogn og Margrethe sogn (1 sogn med 2 kirker).

Bemærkninger:

Som begrundelse for en sammenlægning lægges vægt på, at der er tale om de to mindste sogne i provstiet med hensyn til størrelse og aktiviteter. Sammenlægningen forudsætter dog en ændring i sognegrænserne, idet området Retortvej og 'Grønttorvet' i givet fald bør tillægges det nye sogn for at give en fornuftig geografisk sammenhæng. Endvidere overføres betjeningen af Solgavehjemmet til det nye sogn.

Amagerbro Provsti:

Der foreslås følgende sognesammenlægninger:

1. Vor Frelser sogn og Christians sogn (1 sogn med 2 kirker).
2. Sundkirkens sogn og Allehelgens sogn (1 sogn med 2 kirker).

Bemærkninger:

Stiftsrådet finder det naturligt, at de to sogne, Vor Frelzers og Christians, udgør en kirkelig enhed, og efter stiftsrådets opfattelse vil en sammenlægning samtidig styrke folkekirkens situation på Christianshavn. Dertil kommer, at de to sogne gennem en årrække har haft en fælles præstestilling samt det fælles menighedshus i Stanleys gård.

I forbindelse med sammenlægningen af Vor Frelzers og Christians sogne foreslås samtidig en regulering af sognegrænsen, således at Amager-delen af Vor Frelzers sogn og Christians sogn overføres til Nathanaels sogn.

Vedrørende sammenlægning af Allehelgens og Sundkirkens sogne finder Stiftsrådet, at de to sogne rent geografisk hører naturligt sammen. Endvidere finder stiftsrådet det naturligt, at den nu gennemførte pastoratssammenlægning videreføres til en egentlig sognesammenlægning.

Med hensyn til spørgsmålet om den nye bydel der skyder op i Ørestaden og den kirkelige betjening heraf, følger stiftsrådet udviklingen og de kommende forhandlinger mellem Solvang sogns menighedsråd og Amagerbro provstiudvalg om mulighederne for tilvejebringelse af midler til reservation af grundstykke til opførelse af en kirke i Ørestaden. Det bemærkes dog samtidigt, at Ørestaden ikke kun er et anliggende for Amagerbro provsti, men et fælles københavnsk anliggende.

Amagerland provsti:

Efter stiftsrådets opfattelse er der ikke grundlag for at foreslå egentlige sogne- eller pastoratsændringer i Amagerland provsti. Stiftsrådet finder dog anledning til at opfordre til større administrativt og praktisk samarbejde mellem:

1. Korsvejens sogn og Kastrup sogn (samarbejde).
2. Dragør sogn og Store Magleby sogn (samarbejde).

Bemærkninger:

Efter stiftsrådets opfattelse synes der ud fra en geografisk betragtning belæg for et samarbejde på et overordnet plan mellem de 2 sogne nævnt under forslag 1, også selvom om begge sogne er forholdsvis store.

For så vidt angår forslag 2 skal stiftsrådet anbefale, at der arbejdes hen imod et administrativt fællesskab omkring kirkegård og kordegnekontor. Stiftsrådet har i den forbindelse også lagt vægt på, at de to sogne allerede deler en præstestilling mellem sig.

Bispebjerg- Brønshøj provsti:

A. Der foreslås følgende sognesammenlægninger:

1. Bellahøj sogn og Utterslev sogn (1 sogn med 2 kirker).
2. Ansgar sogn og Kapernaum sogn (1 sogn med 1 kirke).

B. Der foreslås følgende pastoratsændringer:

3. Husumvold sogn og Tingbjerg sogn (sammenlægning til 2-sogns pastorat, der evt. på sigt kan sammenlægges med Husum sogn til et 3- sogns pastorat).
4. Bispebjerg og Tagensbo (sammenlægning til 2-sognspastorat).

C. Der foreslås følgende samarbejder:

5. Emdrup (samarbejde med nabosogn).

Bemærkninger:

Stiftsrådet skal anbefale en sognesammenlægning mellem Bellahøj og Utterslev sogne, da de to sogne udgør en naturlig enhed, og de i forvejen har en fælles præstestilling. Stiftsrådet finder ligeledes, at dette forslag med fordel på sigt eventuelt vil kunne suppleres med en pastoratssammenlægning med Brønshøj sogn.

Vedrørende forslag 2 skal stiftsrådet anbefale, at de to sogne lægges sammen til ét sogn, og en af kirkerne tages ud af almindelig sognekirkelig brug. Efter stiftsrådets opfattelse er begge sogne kirkeligt set svage sogne, og der skønnes således ikke grundlag for at opretholde det nuværende antal kirker og præstestillinger. Da Kapernaums kirke er en "strøgkirke", skal stiftsrådet pege på, at det er Ansgar kirke, der tages ud af sognekirkelig brug. Endvidere er det stiftsrådets opfattelse, at det nye sogn vil være overnormeret, og den gejstlige betjening i det nye sogn bør derfor på sigt reduceres til i alt 3 præster.

For så vidt angår forslag 3 lægges der i første omgang op til oprettelsen af et 2-sognspastorat bestående af Husumvold og Tingbjerg sogne. Tingbjerg sogn er medlemsmæssigt set stiftets svageste sogn og en sammenlægning med et andet sogn skønnes derfor nødvendig. Ved en sammenlægning af Tingbjerg og Husumvold sogne til et 2-sogns pastorat med de nuværende 3 præstestillinger finder stiftsrådet dog samtidig, at pastoratet vil kunne bære yderligere en præstestilling med særligt henblik på arbejdet blandt flygtninge og indvandrere i bydelen i lighed med de præstestillinger, der er knyttet til Apostel, Nathanael og Solvang sogne. Stiftsrådet skal dernæst anbefale, at det foreslåede 2-sogns pastorat på sigt suppleres med en pastoratssammenlægning med Husum sogn, således at de 3 sogne herefter indgår i et 3-sogns pastorat.

Forslag 4 begrundes dels med de geografiske og demografiske forhold, der gør sig gældende for de to sogne, dels i det eksisterende samarbejde om en præstestilling. De 2 sogne anbefales således sammenlagt til ét pastorat med opretholdelse af det nuværende antal præstestillinger.

For så vidt angår forslag 5 skal Stiftsrådet anbefale, at Emdrup sogn pålægges at indgå i et administrativt samarbejde med et nabosogn f.eks. Bispebjerg sogn, idet der allerede er indgået aftale mellem de to sogne om gensidig vikardækning på kordegneområdet.

Holmens provsti:

Der foreslås følgende sognesammenlægninger:

1. Holmens sogn og Sankt Pauls sogn (1 sogn med 1 kirke).
2. Frederiks sogn og Garnisons sogn (1 sogn med 2 kirker).

Bemærkninger:

Stiftsrådet skal anbefale, at Holmens og Sankt Pauls sogne sammenlægges til ét sogn, og at Sankt Pauls kirke tages ud af almindelig sognekirkelig brug. Det overlades samtidig til menighedsrådet i det nye sogn at træffe bestemmelse om den fremtidige anvendelse af kirkebygningen. Som begrundelse for en sognesammenlægning skal stiftsrådet blandt andet pege på, at de 2 kirker har Nyboder til fælles.

Stiftsrådet skal dernæst anbefale, at Frederiks og Garnisons sammenlægges til ét sogn med 2 kirker. Da Garnisons kirke er en militærkirke kan det overvejes, om der skal tilføres Garnisons kirke en særlig funktion, f.eks. at flyverprovstestillingen knyttes til kirken. Herved vil de 3 værnspovstestillinger - hærprovst, flyverprovst og flådeprovst - være samlet i ét og samme provsti, ligesom de hver især vil være knyttet til en af forswarets kirker.

Vor Frue provsti:

A. Der foreslås følgende sognesammenlægninger:

1. Sankt Andreas sogn og Vor Frue sogn (1 sogn med 1 kirke).
2. Helligånds sogn og Trinitatis sogn (1 sogn med 2 kirker).

B. Der foreslås følgende ændringer:

3. Fredens-Nazaret overføres til Østerbro, da der er en mere naturlig geografisk sammenhæng med dette provsti (1 sogn med 1 kirke).

Bemærkninger:

Efter stiftsrådets opfattelse skønnes der hverken af kirkelige, økonomiske eller geografiske årsager grundlag for at opretholde Sankt Andreas sogn som selvstændigt sogn. Sognet foreslås derfor sammenlagt med Vor Frue sogn, og samtidig foreslås Sankt Andreas kirke taget ud af almindelig sognekirkelig brug.

Helligånds sogns foreslås sammenlagt med Trinitatis sogn. De to sogne samarbejder allerede om blandt andet fælles kordegnekantor.

Da Vor Frue sogn er domsogn, finder Stiftsrådet det ikke hensigtsmæssigt, at alle 4 sogne nævnt under forslag 1 og 2 sammenlægges til et stort sogn. Forslagene udelukker dog ikke, at de 3 sogne Helligånds, Trinitatis og Vor Frue efter sammenlægning med Sankt Andreas kan indgå et endnu mere omfattende samarbejde end det samarbejde, der allerede i dag eksisterer på en række områder.

Fredens-Nazaret overføres som foreslået til Østerbro provsti, da der er en mere naturlig geografisk sammenhæng med dette provsti. I forbindelse med overførslen til det nye provsti foreslås Fredens kirke taget ud af almindelig sognekirkelig brug.

Nørrebro provsti:

A. Der foreslås følgende sognesammenlægninger:

1. Kingo sogn og Samuels sogn (1 sogn med 1 kirke).
2. Skt. Johannes og Simeon sogn (1 sogn med 2 kirker).
3. Anna sogn og Sct. Stefans sogn (1 sogn med 2 kirker).

B. Der foreslås følgende samarbejder:

4. Bethlehem sogn og Blågårds sogn (Samarbejde - Bethlehem: 1 sogn med 1 kirke, Blågårds: 1 sogn med 2 kirker).

Bemærkninger:

Ud over at det samlede forslag ligger tæt på provstiets eget, lægger forslaget primært op til sognesammenlægninger, hvilket vil skabe den største fleksibilitet og den bedste udnyttelse af ressourcerne samt give mulighed for at tage kirker ud af almindelig sognekirkelig brug, hvorved der dels kan opnås nødvendige besparelser, dels frigøres ressourcer til andre formål.

Stiftsrådet skal således anbefale, at Kingo sogn og Samuels sogn sammenlægges til ét sogn, og at én af de to kirker tages ud af almindelig sognekirkelig brug. Stiftsrådet skal i den forbindelse foreslå, at det er Samuels kirke, der tages ud af daglig brug.

Skt. Johannes og Simeons sogne foreslås sammenlagt til ét sogn med 2 kirker.

Vedrørende forslag 3 finder stiftsrådet, at en sognesammenlægning baner vejen for en både rimelig og forsvarlig udnyttelse af de eksisterende ressourcer.

Vedrørende forslag 4 Bethlehems og Blågårds sogne. Her foreslås umiddelbart ingen pastorats- eller sognesammenlægning. Bethlehem sogn forpligtes dog på at indgå i et administrativt fællesskab med Blågårdens sogn. I Blågårdens sogn opretholdes Helligkors kirke som almindelig sognekirke og én af de to funktionskirker - Brorsons eller Blågårds kirke - tages ud af såvel almindelig sognekirkelig som funktionskirkelig brug. Den tilbageværende funktionskirke anvendes herefter både som børne- og ungdomskirke og i diakonal sammenhæng.

Østerbro Provsti :

Der foreslås følgende sognesammenlægninger:

1. Hans Egede sogn og Frihavns sogn (1 sogn med 2 kirker).
2. Rosenvænget og Davids sogn (1 sogn med 1 kirke).

3. Aldersro og Lundehus sogn (1 sogn med 2 kirker).

Bemærkninger:

Som begrundelse for det samlede forslag bemærkes for det første, at forslaget følger et af provstiet fremlagt forslag, for det andet ligger kirkerne på Østerbro meget tæt, hvorfor det af økonomiske og øvrige ressourcemæssige årsager findes nødvendigt at tage kirker ud af almindelig sognekirkelig brug.

Stiftsrådet skal derfor blandt andet ud fra en geografisk betragtning foreslå Hans Egede og Frihavns sogne sammenlagt til ét sogn med 2 kirker. Stiftsrådet har ved forslaget om opretholdelse af begge kirker i det nye sogn lagt vægt på, at de nye boligområder på havnefronten i vidt omfang vil falde ind under det nye sogn.

Vedrørende sammenlægningen af Rosenvængets og Davids sogne finder Stiftsrådet ligeledes, at de to sogne hører naturligt sammen rent geografisk. Endvidere finder stiftsrådet det naturligt, at den udvikling, der allerede er sket gennem den nu gennemførte pastoratssammenlægning og oprettelsen af et fælles pastoratsråd, videreføres til en egentlig sognesammenlægning. I forbindelse med sammenlægningen til ét sogn, bør en af kirkerne i det nye sogn tages ud af almindelig sognekirkelig brug. Stiftsrådets skal i den forbindelse pege på de vanskelige adgangsforhold ved Luther kirke. Såfremt Luther kirke udtages af almindelig sognekirkelig brug kan kirken f.eks. omdannes til en funktionskirke med gode lokaler tilknyttet.

Stiftsrådet skal videre foreslå, at Lundehus og Aldersro sogne sammenlægges til ét sogn med 2 kirker og 3 præstestillinger.

Sions, Sankt Jakobs og Kildevælds sogne opretholdes som selvstændige sogne som følge af deres størrelse.

Bornholms provsti:

A. Der foreslås følgende sognesammenlægninger:

1. Ibsker og Svaneke sogne (1 sogn med 2 kirker).
2. Hasle og Rutsker sogne (1 sogn med 2 kirker).
3. Gudhjem og Østerlarsker sogne (1 sogn med 2 kirker).
4. Rø sogn og Klemensker sogn (1 sogn med 2 kirker).

B. Der foreslås følgende pastoratsændringer:

5. Vestermarie sogn og Nylarsker sogn (sammenlægning til 2-sogns pastorat).
6. Nexø sogn og Povlsker sogn (sammenlægning til 2-sogns pastorat).
7. Åker sogn, Pedersker sogn og Bodilsker sogn (sammenlægning til 3-sogns pastorat).

C. Der foreslås følgende ændringer:

8. Christiansø (den gejstlige betjening af Christiansø overføres fra Rø til Østerlars/Gudhjem).

Bemærkninger:

Til det samlede forslag for provstiet bemærkes det indledningsvis, at forslaget i vidt omfang bygger på provstiets eget forslag. Flere af øens sogne er meget små, og for at opnå en bedre ressourcefordeling og frigørelse af ressourcer til andre formål er det efter stiftsrådets opfattelse nødvendigt at foretage ændringer i sogne- og pastoratsstrukturen. Ved forslaget lægges der op til, at det samlede antal præstestillinger reduceres med 3. Ved en sådan reduktion opnås blandt andet besparelser på drift og vedligeholdelse af de tilknyttede præsteboliger.

Vedrørende forslag 1, 2 og 3 bemærkes det, at da Ibsker og Svaneke sogne, Hasle og Rutsker sogne samt Gudhjem og Østerlarsker sogne allerede gennem en længere årrække har fungeret som 2-sogns pastorater finder stiftsrådet det naturligt, at det hidtidige samarbejde omkring den fælles præstestilling nu videreføres til en egentlig sognesammenlægning, og de nævnte pastorater foreslås derfor sammenlagt til tre sogne hver med 2 kirker.

Ligeledes foreslås Rø og Klemensker sogne sammenlagt til ét sogn med 2 kirker.

Vestermarie og Nylarsker sogne samt Nexø og Povlsker sogne skal stiftsrådet anbefale sammenlagt til to 2-sogns pastorater. Vedrørende den gejstlige betjening finder stiftsrådet, at Vestermarie og Nylars sogne vil kunne betjenes af 1 præst. I Nexø og Povlsker foreslås de nuværende 2 præstestillinger opretholdt indtil videre, idet sognepræsten i Povlsker pålægges fast rådighedsforpligtelse overfor Nexø sogn.

Aaker, Pedersker og Bodilsker sogne foreslås sammenlagt til et 3-sogns pastorat. Pastoratet foreslås samtidig betjent af 2 præster.

Strukturelt finder stiftsrådet, at betjeningen af Christiansø bør knyttes til sognepræstestillingen i det nye Østerlars-Gudhjem sogn, idet bådtrafikken til og fra Christiansø går via Gudhjem. Ved embedsledighed i stillingen som sognepræst ved Rø og Christiansø kirker vil der blive taget endelig stilling til den gejstlige betjening af Christiansø.

For øvrige sogne på Bornholm foreslås ingen ændringer.

Der er foreløbig for et år oprettet en fast vikar-præstestilling for øen. I forbindelse med de ovennævnte foreslåede sogne- og pastoratsændringer vil der blive taget stilling til om ordningen med en fast vikar-præst eventuelt skal fortsætte.